Lietas arhīva Nr. C-0939-24/25
ECLI:LV:VRT:2024:1014.C71370923.3.S

Vidzemes rajona tiesa

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Limbažos 2024. gada 14. oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Jānis Kucenko

ar tiesas sēdes sekretāri Sabīni Pēci,

piedaloties prasītājas pārstāvei zvērinātai advokātei Regīnai Keišai, atbildētājas pārstāvim /Persona B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona A/ prasībā pret SIA /Nosaukums A/ par pirkuma maksas daļas piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja /Persona A/ cēla tiesā prasību pret atbildētāju SIA /Nosaukums A/, lūdzot piedzīt no atbildētājas naudas summu 10 015,00 EUR. Prasībā norādīts tālāk minētais.

2023. gada 18. aprīlī notariāla akta veidā noslēgts pirkuma līgums), saskaņā ar kuru atbildētāja iegādājās nekustamo īpašumu /Adrese A/, kas atrodas /Adrese A/, par kopējo pirkuma maksu 330 000,00 EUR.

Pirkuma līguma noslēgšanas dienā zvērināta notāre pusēm izskaidrojusi nodokļu samaksas kārtību, iekļaujot līguma noteikumos atbildētājas pienākumu ieturēt pirkuma maksas daļu un iemaksāt to valsts kasē 9900,00 EUR apmērā, ko atbildētāja iemaksāja valsts budžetā, bet atlikušo pirkuma maksu 320 100,00 EUR pārskaitīja uz prasītājas kontu. 2023. gada 25. aprīlī atbildētājas īpašumtiesības reģistrētas /Nosaukums B/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā.

Pēc pirkuma līguma noslēgšanas un atbildētājas īpašuma tiesību reģistrācijas konstatēts, ka pirkuma līguma noteikumos kļūdaini noteikta pirkuma maksas samaksas kārtība un prasītājas nodokļu maksātājas statuss. Prasītājas pastāvīgā dzīves vieta ir Spānijā, un viņa pieņēma, ka viņa ir ārvalsts nodokļu maksātāja. Konstatējot, ka prasītāja ir Latvijas valsts nodokļu maksātāja, viņa iesniedza Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk tekstā – Dienests) pārskata perioda deklarāciju par ienākumiem no kapitāla pieauguma. Pēc nodokļa aprēķina 2023. gada 21. jūlijā Dienests apstiprināja, ka atbildētājas iemaksātā pirkuma maksas daļa 9900,00 EUR nav attiecināta uz prasītāju un līdz ar to pārmaksāto nodokļa summu var saņemt tikai tā persona, kas veikusi nodokļa samaksu. Līdz ar to atbildētāja nav nodrošinājusi starp pusēm noslēgtā pirkuma līgumā pielīgtās pirkuma

maksas samaksu pilnā apmērā un nav samaksāta pirkuma maksas daļa par nekustamā īpašuma pirkumu 9900,00 EUR.

Prasītāja lūdz piedzīt likumiskos nokavējuma procentus par laika posmu no atkārtota brīdinājuma nosūtīšanas līdz prasības pieteikuma iesniegšanai tiesā 115,00 EUR.

Prasība pamatota ar Civilprocesa likuma 1., 26., 34. pantu, Civillikuma 1587., 1765., 1811., 1812., 2002. pantu.

[2] Atbildētāja iesniegusi rakstveida paskaidrojumu, kurā prasību neatzīst. Norāda, ka atbildētāja pilnībā izpildījusi līguma nosacījumus un ir iemaksājusi valsts budžetā 9900,00 EUR. Apstāklis, ka prasītāja ir kļūdaini līgumā norādījusi, ka viņai ir nerezidenta statuss, nevar palielināt pirkuma maksas apmēru. Norāda, ka puses nav vienojušās, ka atbildētāja saskaņā ar līgumu apņemas segt prasītājas kapitāla pieauguma nodokli, un šādi prasījumi ir pretēji tiesiski un notariāla akta veidā noslēgtajam līgumam.

Paskaidrojums pamatots uz līguma 2.1., 2.2., 2.4., 2.6., 2.10., 5.1., 6.2., 6.3. punktu, Civillikuma 1587., 1588., 2004., 2012. pantu, likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 3. panta 3. punkta 71. apakšpunktu, 15. panta 7. punktu, Civilprocesa likuma 1., 23., 74. pantu.

[3] Tiesas sēdē prasītājas pārstāve prasību uzturēja. Paskaidroja, ka prasītāja bijusi divu valstu nodokļu maksātāja, Latvijā reģistrēta sakarā ar koksnes pārdošanu iepriekš. No līguma 2.1. punkta izriet, ka strīdus summai jānonāk prasītājas rīcībā, jādod viņai labums, taču tā nonākusi atbildētājas rīcībā. Jāņem vērā arī Civillikuma 1. pantā ietvertais princips. Dienestam nodokļi aprēķināti no visas darījuma summas, arī atbildētāja salīdzināšanas aktā norādījusi pilno summu. Darījuma koroborācija nemaina faktu, ka pilna maksa nav samaksāta.

[4] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis prasību neatzina, uzturēja rakstveida paskaidrojumā ietverto pozīciju. Uzskata, ka atbildētāja līgumu ir izpildījusi un uz tā pamata ir notikusi koroborācija. Samaksa 9900,00 EUR bija jāpārskaita valsts budžetā kā iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko atbildētāja ir izdarījusi. Pirkuma līgumā nav noteikta kārtība gadījumos, ja mainās prasītājas rezidenta statuss. Līgums neparedz, ka būtu jāveic kādas darbības šobrīd.

Motīvu daļa

[5] Lietā nav strīda par šādiem apstākļiem, ko pamato rakstveida pierādījumi un par kuriem puses nav izteikušas iebildumus:

[5.1] 2023. gada 18. aprīlī puses noslēdza nekustamā īpašuma /Adrese A/, pirkuma līgumu (turpmāk tekstā – līgums; datnes Nr. 2 "*Pielikumi.zip*" (turpmāk tekstā – datne Nr. 2) apakšdatne "*KRT_pirk_lig_ Jumpravie? Īi.edoc*"; šeit un turpmāk atsauce uz e-lietas datnēm);

[5.2] 2023. gada 18. aprīlī par nekustamo īpašumu atbildētāja prasītājai pārskaitīja 320 100 EUR, bet 9900 EUR atbildētāja pārskaitīja valsts budžetam ar mērķi "IIN par /Persona A/" (datnes Nr. 2 apakšdatne "*KRT_pirk_lig_ Jumpravie?Īi.edoc*");

[5.3] iegādātais nekustamais īpašums reģistrēts uz atbildētājas vārda 2023. gada 25. aprīlī (lietvedības datne Nr. 5 "*document 4pdf.pdf*");

[5.4] 2023. gada 13. jūlijā prasītāja nosūtīja atbildētājai iesniegumu, kurā lūdza novirzīt 9900 EUR viņas nodokļu saistībām (datnes Nr. 2 apakšdatne "*pdf.pdf*");

[5.5] 2023. gada 19. septembrī zvērināts notārs Jānis Skrastiņš nosūtīja atbildētājai paziņojumu, kurā prasītāja lūdza piecu dienu laikā novirzīt 9900 EUR prasītājas nodokļu saistībām vai pārskaitīt uz prasītājas kontu (datnes Nr. 2 apakšdatne "Aplieciba /Persona A/.*pdf*").

[6] Noslēdzot līgumu, puses nodibinājušas saistības izpildīt apsolīto, katrai pusei ir pret otru šāda prasības tiesība (Civillikuma 1587., 1590. pants). Noslēgtais līgums ir pirkuma līgums (Civillikuma 2002. pants).

[7] Līguma 2.1. punktā puses paredzējušas, ka īpašums tiek pārdots par "kopējo pirkuma maksu" 330 000 EUR, no kuras pircējs ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli atbilstoši "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajai aprēķina kārtībai un likmei 3%, t.i. 9 900 EUR un iemaksā to valsts budžetā. Prasītāja paskaidroja, ka šāda kārtība nav attiecināma uz viņu kā Latvijas Republikas nodokļu maksātāju un ka tāda līgumā paredzēta kļūdaini.

Abas puses rakstveida paskaidrojumos norādījušas, ka līgumā iecerētā kārtība atbilst likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 3. panta 3. punkta $7.^1$ apakšpunktā, 15. panta 7. punktā un 17. panta divpadsmitajā daļā paredzētajai kārtībai, saskaņā ar kuru nekustamā īpašuma pircējs, iegādājoties to no nerezidenta, ietur nodokli 3% apmērā, ko līdz sekojošā mēneša 23. datumam ieskaita vienotajā nodokļu kontā. Tiesai nav pamata apšaubīt šādu pušu tiesisko pamatojumu.

Prasītājas iesniegtā Dienesta izziņa (lietvedības datnes Nr. 9 "*Iesniegums .edoc*" apakšdatne "*VID izzina par rezidenta statusu.pdf*") apliecina viņas Latvijas Republikas nodokļu rezidenci līguma slēgšanas brīdī. Tiesa secina, ka pušu iecerētā kārtība jau līguma noslēgšanas brīdī neatbilda likuma prasībām, jo neattiecās uz prasītāju. To netieši apstiprina arī Dienesta vēstules, no kurām izriet, ka strīdus summa nav novirzīta prasītājas nodokļu saistībām (datne Nr. 10 "*VID_07.09.2023._31.1_8.73.1_100025.edoc*", Nr. 13 "*VID EDS – Elektronisk?us deklare?o?Īanas sist?oma.pdf*").

[8] Pušu starpā pastāv strīds par līguma noteikumu iztulkojumu. Prasītāja uzskata, ka līguma 2.1. punkta jēga ir strīdus summas nonākšana prasītājas rīcībā, dodot viņai labumu, kas nav noticis. Savukārt atbildētāja norādījusi, ka tas paredz pienākumu veikt konkrētu maksājumu, un to atbildētāja ir izdarījusi; turklāt citi līguma punkti norāda, ka ar pirkuma maksu saprotama faktiski prasītājai samaksātā maksa – 320 100 EUR.

[8.1] Iztulkojot darījumu, vispirms jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi (Civillikuma 1504. pants). Līguma 2.1. punkta vārdiskais formulējums, pirmkārt, norāda, ka puses ir definējušas *"kopējo pirkuma maksu"* 330 000 EUR, kura ietver arī strīdus summu. Šāds jēdziens lietots arī līguma 2.2. punktā. Abos punktos paredzēts atbildētāja veikts *"iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieturējums"*. Tiesa secina, ka vārdiskais formulējums skaidri norāda, ka puses vienojušās par pirkuma maksu 330 000 EUR.

Mulsumu var radīt līguma 2.4. punkts, kurā no vienas puses paredzēta īpašuma tiesību nostiprināšana pēc pilnas pirkuma maksas (t.i. 330 000 EUR) samaksas, taču notāram jānosūta apliecinājums tikai par prasītājai pārskaitāmās daļas samaksu. Tomēr šāds regulējums pats par sevi nav pretrunīgs un principā var pastāvēt, abām daļām nav jābūt identiskām, piemēram, ja prasītājai strīdus summa nešķistu būtiska, lai kavētu koroborāciju, vai ja viņa būtu iecerējusi nodokļu maksājuma novirzīšanu pārbaudīt pati Elektroniskās deklarēšanas sistēmā. Turklāt lietā nav strīda par tā piemērošanu. Visādā ziņā šis punkts neietekmē iepriekšējo tiesas slēdzienu par patieso pirkuma maksu.

[8.2] Otrkārt, līguma 2.1. punkta vārdiskais formulējums paredz, ka atbildētājai jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis *"atbilstoši likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajai aprēķina kārtībai un likmei 3%"*. Kā konstatēts iepriekš, ieturēšana nav notikusi atbilstoši likumam, jo vispār nebija iespējama. Tādēļ, vadoties no vārdiskās jēgas, būtu jāsecina, ka atbildētāja jau pašos pamatos līgumu nav izpildījusi.

[8.3] Pat, ja uzskatītu vārdu nozīmi par šaubīgu un pievērstos līguma jēgas noskaidrošanai (Civillikuma 1505. pants), nav šaubu, ka līguma 2.1. punktā paredzētais strīdus summas ieskaitījums valsts budžetā ir vērsts uz prasītājas labuma gūšanu, samazinot viņas nodokļu saistības.

[9] Lietā esošās Dienesta vēstules (datne Nr. 10 "*VID_07.09.2023._31.1_8.73.1_100025.edoc*", Nr. 13 "*VID EDS – Elektronisk?us deklare?o?Īanas sist?oma.pdf*", lietvedībā pievienotās datnes Nr. 9 "*Iesniegums .edoc*" apakšdatne "*VID_09.09.2024._31.1_8.16.4_61416.edoc*") pierāda, ka apstākļos, kad nebija likumīga pamata atbildētājas strīdus pārskaitījumu novirzīt prasītājas nodokļu saistībām, tas ir palicis atbildētājas rīcībā, turklāt līdz pat 2024. gada 9. septembrim atbildētāja prasītājai labvēlīgo risinājumu neapstiprināja. Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis uz tiesas jautājumu, vai strīdus summa palikusi atbildētājas rīcībā, atbildēja izvairīgi, tādēļ tiesa atzīst, ka atbildētāja šos apstākļus neapstrīd (Civilprocesa likuma 167. panta trešā daļa).

Šādos apstākļos tiesa secina, ka no strīdus summas labumu guvusi pati atbildētāja. Tas neatbilst līguma 2.1. punktam (sk. sprieduma 8. punkts), un saskaņā ar Civillikuma 2033. pantu atbildētājai ir pienākums samaksāt strīdus summu.

[10] Tiesa piekrīt atbildētājas viedoklim, ka līgums neparedz rīcību, ja mainās prasītājas rezidence, kā arī šobrīd veicamās darbības. Tāpat līgums neparedz rīcību gadījumam, ja jau sākotnēji līgumā ietverts neizpildāms noteikums. Tomēr šādu rīcību paredz Civillikuma 1836. pants – konstatējot, ka saistības izpildījuma veids (naudas ieskaitīšana budžetā nerezidentam paredzētā kārtībā) izrādījies neiespējams, atbildētājai bija jāveic "klasiska" samaksa prasītājai. Konkrētajā gadījumā nepastāv normā paredzētā prasītājas vaina, kas atbildētāju varētu atsvabināt no šī pienākuma.

[11] Atbildētāja paskaidrojumos norādījusi, ka līguma 2.4. punktā paredzēts, ka prasītāja (pārdevēja) piekrīt darījuma koroborācijai tikai pēc pilnas pirkuma maksas samaksas, tādējādi šī piekrišana pierādot pilnas pirkuma maksas samaksu. Tiesa šādam slēdzienam nepiekrīt.

[11.1] Pirmkārt, konkrētais punkts satur prasītājas nostiprinājuma lūguma iesniegšanas pienākumu un termiņu, un nosacījumu tā izpildei. Noteikums neliedz tiesības to izdarīt ātrāk.

[11.2] Otrkārt, saskaņā ar Civillikuma 1838. panta otro daļu par samaksas pierādījumiem var kalpot visi atļautie pierādīšanas līdzekļi. Līguma noteikums neparedz un arī nez vai varētu paredzēt, ka tas ir absolūts pierādījums samaksai. Tiesa augstāk vērtējusi visus pierādījumus lietā, kas kopumā liecina par to, ka atbildētājs samaksu pilnā apmērā nav veicis.

[11.3] Visbeidzot, saskaņā ar Civillikuma 1835. pantu, pieņemot daļēju samaksu, prasītāja nav zaudējusi tiesības prasīt vēl palikušo neizpildīto daļu.

[12] Ņemot vērā visu minēto, prasītājai ir tiesības pieprasīt strīdus summu kā nesamaksāto pirkuma summas daļu. Kā minēts iepriekš (sk. sprieduma 10. punktu), likumā paredzēts viens izpildes veids, uz ko prasītāja var pretendēt,– "klasisks" pārskaitījums uz kontu, un šādu prasību prasītāja izteikusi ar zvērināta notāra starpniecību nosūtītajā brīdinājumā. Civillikuma 1836. panta gaismā šādi saistību izpildes veids transformējas līdz noteiktai skaidrībai, un tiesas ieskatā pirms tam tiesību normā nav ielasāms konkrēts atbildētājas pienākums šo transformāciju pašai izsecināt un realizēt citu izpildes veidu. Turklāt iepriekšējais brīdinājums arī neatbilda pantā minētajam izpildes veidam. Tādēļ tiesa nepiekrīt prasītājas viedoklim, ka konkrētais nokavējums iestājies bez kreditora atgādinājumu, jo tas noteikts līgumā. Tiesa secina, ka parādnieka nokavējums skaitāms no brīdinājumā paredzētā samaksas termiņa – piecām dienām (Civillikuma 1651., 1653. pants).

[13] Prasītāja lūgusi noteikt likumiskos procentus 115,00 EUR no atkārtotā brīdinājuma nosūtīšanas dienas – 2023. gada 31. augusta. No zvērināta notāra apliecinājuma teksta secināms, ka notārs nosūtījis brīdinājumu 2023. gada 19. septembrī. Ievērojot minētos apsvērumus par nokavējuma sākuma brīdi (sk. sprieduma 12. punktu), tiesa secina, ka procentu aprēķins sākams no 2023. gada 24. septembra.

Atbilstoši Civillikuma 1756. pantam, 1759. panta 1. punktam, 1765. panta pirmajai daļai procenti aprēķināmi par laika periodu no 2023. gada 24. septembra līdz 2024. gada 10. novembrim (prasības pieteikuma iesniegšana)

un to apmērs ir 76,49 EUR (9900 : 365 x 47 x 6%). Šādā apmērā prasības par procentu piedziņu ir apmierināma, bet daļā par 38,51 EUR – noraidāma.

[14] Ņemot vērā visu minēto, izvērtējot lietas materiālus, pierādījumus un pušu paskaidrojumus savstarpējā sakarībā, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji, tai skaitā daļā par pamatparāda 9 900 EUR piedziņu un likumisko nokavējuma procentu 76,49 EUR piedziņu.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta otro daļu ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji. Panta pirmā daļa nosaka izdevumu advokāta palīdzības samaksai atlīdzināšanas apmērus prasībās, kurām ir mantisks raksturs un prasībās, kurām nav mantisks raksturs. Vadoties pēc Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta "b" apakšpunkta un ceturtās daļas par prasību pirmās instances tiesā puses var prasīt atlīdzināt advokāta izdevumus to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 50 procentiem no 2580 EUR. Prasītāja lietā ir iesniegusi pierādījumus par viņai radušos advokāta samaksas izdevumu apmēru 1500 EUR.

Ņemot vērā minēto, no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami izdevumi advokāta palīdzības apmaksai 1290 EUR.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu un, ņemot vērā Senāta 2024. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-53/2024 10. punktā izteiktās atziņas, prasītājai nosakāmas tiesības par laiku no brīža, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos sešus procentus gadā no piedzīto tiesāšanās izdevumu summas.

[17] Ņemot vērā, ka prasība apmierināta daļēji, saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram – valsts nodeva 610,47 EUR (9976,49 x 612,83 : 10105).

[18] Saskaņā ar 2022. gada 11. janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 20 "Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība" 14. un 15. punktu ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā ir 7,00 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 40. panta pirmo daļu šos izdevumus iemaksā valsts, un saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmo un trešo daļu tie piedzenami no pusēm proporcionāli apmierinātajai vai noraidītajai prasījuma daļai. Ņemot vērā minēto, no atbildētājas par labu valstij ir piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 6,97 EUR (9976,49 x 7 : 10015), bet no prasītājas par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 0,03 EUR (38,51 x 7 : 10015).

[19] Spriedumam daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu saskaņā ar Civilprocesa likuma $204.^{1}$ pantu tiesa nosaka desmit dienu termiņu tā labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 40., 41., 42., 44., 97., 190., 193. pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji /Persona A/ prasību pret SIA /Nosaukums A/ par pirkuma maksas daļas piedziņu.

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģ. Nr./Numurs A/, par labu /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, 11876,96 EUR (vienpadsmit tūkstoši astoņi simti septiņdesmit sešiun 96 centi), kas sastāv no pamatparāda 9900,00 EUR, likumiskajiem procentiem 76,49 EUR, kas aprēķināti par laika periodu no 2023. gada 24. septembra līdz 2023. gada 10. novembrim, valsts nodevas 610,47 EUR un ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem 1290,00 EUR. Samaksu veikt /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, kontā Nr. /Konta numurs A/, AS “Swedbank”.

Noraidīt /Persona A/ prasību daļā par likumisko procentu 38,51 EUR piedziņu.

Noteikt /Persona A/ tiesības saņemt likumiskos procentus 6% gadā no piedzīto tiesāšanās izdevumu summas par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģ. Nr./Numurs A/, par labu valstij tiesāšanās izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,97 EUR. Samaksu veikt: saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, norādot datus personas vai lietas identificēšanai.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, par labu valstij tiesāšanās izdevumus – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 0,03 EUR. Samaksu veikt: saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, norādot datus personas vai lietas identificēšanai.

Samaksu apliecinošu dokumentu iesniegt Vidzemes rajona tiesā.

Noteikt labprātīgu sprieduma izpildes termiņu 10 dienas no tā stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas.

Datums, kad spriedums ir pieejams tiešsaistes sistēmā – 2024. gada
14. oktobris –, uzskatāms par sprieduma pasludināšanas dienu.

Tiesnesis J. Kucenko